

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIU
★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO
★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXIII.—LETO XXXIII.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), FEBRUARY 22, 1950

ŠTEVILKA (NUMBER) 37

NOV GROB

BENEDIKT MARTICK

Včeraj popoldne ob 2:20 uri je umrl v mestni bolnišnici Benedikt Martick, star 70 let, samski. Stanovalec je na 440 E. 143 St. Doma je bil iz sela Cerovica na Hrvaškem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1899. Bil je član društva sv. Nikola št. 22 HBZ.

Tukaj zapuščata brata Philipa. Pogreb se vrši iz August E. Svetkovega pogrebnega zavoda, 478 E. 152 St.

ZENSKE HOTELE UGRABITI DUHOVNIKA

BOLOGNA, 19. feb.—Italijanske komunistkinje so danes hotele ugrabiti nekega duhovnika, ki je s prižnice obsojal kmete, ki si prilaščajo zemljo veleposestnikov. Kakšnih 50 komunistinj je vdrla v cerkev, ko je duhovnik molil. Toda policija je preprečila namene in aretirala šestorico Italijank.

KAMPANJA RDEČEGA KRIŽA

V teku preteklega leta je 9.532 vojnih veteranov iz Clevelanda obiskalo Rdeči križ, od katerega so potrebovali razno pomoč in nasvete. Rdeči križ jim je pomagal rešiti mnoga vprašanja. Pomoč veteranom je eden glavnih ciljev nove kampanje Rdečega križa, ki bo sprožena od 6. do 20. marca na področju širšega Clevelanda. Rdeči križ si je določil kvoto v znesku \$953.200.

Cez 20 odstotkov omenjene vsote bo uporabljeno za usluge veteranom, to je: prvič, da se veterani nudi nasvet v njihovih osebnih in družinskih problemih, drugič, da se jim nudi usluge posredovalca z veteranskim administracijskim uradom pri vlaganju prošnje za razne podpore in odškodnine, tretjič, da se pomaga veteranom bolnišnicam pri zdravniškem, dobrodelnem in ostalih programih.

Clevelandčan Bill Karpinski na primer ve, kaj pomeni, če ima na razpolago usluge Rdečega križa. Ko se je pred štirimi leti vrnil iz armade, to ni bil vesel

VOLILNA KAMPANJA V ANGLIJI JE ČEZDALJE BOLJ VIHARNA

Bevin nasprotuje pogajanjem z Rusijo, medtem ko Churchill obtožuje vlado, da je potrošila \$5,600,000,000 za obrambo ne da bi izdelala A-bombe

LONDON, 21. feb.—Angleški zunanji minister Ernest Bevin je danes zavrnil predlog konservativnega voditelja Winston Churchilla za novo konferenco zapadnih sil s Sovjetsko zvezo. Izjavil je, da bi takšna konferenca lahko pripravila pot za novo Monakovo.

V zaključnih dnevih volilne kampanje pa je z druge strani Churchill obtožil vlado, da je za obrambo potratila \$5,600,000,000, ne da bi bila v stanju izdelati atomsko bombo, predno so jo izdelali Rusi.

Bevin je govoril na shodu v Eltham Baths. Med ostalim je viharno zagovarjal angleško-ameriško politiko. Rekel je:

"Pravim, da je metoda, ki smo ji sledili v tesnem posvetovanju z našimi ameriškimi prijatelji, pravilna politika in obznanjem, če bi se zgodilo nekaj, kar bi na njo vrglo dvom."

Kar se tiče Churchillovega predloga za novo konferenco s

sovjetskimi voditelji, je Bevin dejal:

"Nisem navdušen za to posamezno stvar. Končno je to bilo preizkušeno med Mr. Nevillom Chamberlainom in Hitlerjem in ni bilo preveč dobro. Siguren sem, da ni pametno, če bi zapustili sedanjo pot. Vsak korak, ki smo ga storili, je bil v skladu z Zedinjenimi državami, ki imajo bombo."

Churchill pa je govoril v Manchesterju, kjer je obtožil laboristične ministre, da se obnašajo kot "komunistični komisarji" pri poskusih, da bi angleškim volilcem onemogočili diskusije o življenjskem vprašanju atomskih in hidrogenskih bomb.

Konservativni voditelj je tudi odgovoril laboristkemu kandidatu, ki omalovažuje njegove predloge za konferenco s sovjetskimi voditelji. Rekel je, da ne vidi razloga, zakaj angleški volilci ne bi razmislili o važnih vprašanjih v času, ko nimajo samo prilike, da govorijo, ampak tudi da volijo.

"Končno so ljudske množice, ki največ trpijo v vojni. Niso socialistični voditelji, ki prelivajo svojo kri," je izjavil Churchill.

Volilna kampanja se bo nadaljevala še zadnjih 48 ur. Pojutrišnjim pa bodo angleški volilci šli v volilne koče in si izvolili nov parlament.

RUSIJA NE ŽELI VOJNE, PRAVI GEN. WEDEMEYER

LOS ANGELES, 21. feb.—Leut. gen. Albert C. Wedemeyer je danes izjavil, da Rusija ne bo začela vojne, ker da komunisti že itak žanjejo dovolj uspehov. General, ki poveljuje šesti armadi, je pristavil, da zelo dvomi, da bi Rusija rabila oboroženo silo proti Ameriki in da ne veruje, da sovjetski znanstveniki delajo na hidrogenski bombi.

Darila za birmance

Botrom in botricam sporoča zlatarna Frank Černeta na 6412 St. Clair Ave., da si tu lahko nabavi krasna, trajna darila za birmance. Zaloga je obširna, cene pa zelo zmerne. Na željo si lahko izberete zlatnino za odplačevanje na lahke mesečne obroke.

Rojstni dan George Washingtona

Danes praznujemo rojstni dan prvega predsednika Zedinjenih držav George Washingtona. Rojen je bil leta 1732. Boril se je za osvoboditev Amerikanov izpod kolonialnega suženjstva angleške imperije in ga upravičeno imenujejo očeta Zedinjenih držav. Spomin na tega velikega predsednika bo ohranjen v srcih in mislih Američanov, dokler bodo obstojale Zedinjene države.

IZJAVA

Neki tajni agent FBI, Matt Cvetie, je včeraj pričel pred kongresnim odborom o aktivnosti komunistov v Pittsburghu, Chicagu in Clevelandu.

Na osnovi enih poročil v zvezi s tem pričanjem sem jaz omenjen za "voditelja podtalnega komunističnega gibanja v Clevelandu." Po drugih poročilih pa sem ba je pomagal organizirati na "tajnih sestankih" nekakšno "narodnostno komisijo."

Celotnega in dobesednega poročila o pričanju tega FBI agenta niso še prejeli. Za enkrat pa lahko izjavim, da so poročila, glasom katerih sem jaz "voditelj komunističnega gibanja v Clevelandu" ali pa da sem prisostvoval "tajnim sejnam", na katerih se je ustanovljalo nekakšno "narodnostno komisijo," netočna.

Omenjenega FBI agenta, seveda, osebno poznam, ker je bil podtaknjen SANSu kot član izvršnega odbora in sem ga srečal na skoro vseh sejah izvršnega odbora v Chicagu in seveda tudi ob nekaterih prilikah, ko se je po svojem oprasku nahajal v Clevelandu.

Toliko za enkrat. Ko pa prejmem avtentično poročilo o tej zadevi, bom podal drugo izjavo.

I. Bostjancich

Za dr. Sandersa ne bodo zahtevali smrtno kazen

MANCHESTER, N. H., 21. feb.—Okrožni pravni zastopnik Hillsbora William H. Craig je danes izjavil, da se za dr. Hermann N. Sandersa, ki se zagovarja proti obtožbam o "umoru iz usmiljenja," ne bo zahteval smrtno kazen.

Po zakonih New Hampshirea porota ne more priporočiti smrtno kazen za umore, če jo tožilec ne zahteva.

Dr. Sanders je obtožen, ker je preteklega decembra dal injekcije zraka neki neozdravljivi bolnici, da bi jo rešil strašnih muk. Bolnica je vsled teh injekcij umrla.

Včeraj je bila delno sestavljena porota. Od 10 članov porote jih je sedem katoličanov, eden episkopalec, eden metodist in eden musliman.

Verska prepričanja porotnikov bodo igrala veliko vlogo, ker se na primer rimsko-katoliška cerkev viharno zoperstavlja vsakim oblikam umora iz usmiljenja.

Odhod v Californijo

Poznana Mrs. Pauline Prudich iz Willoughby, Ohio, se je podala na obisk k svoji hčerki v Arcadia, Cal. Srečna pot in mnogo razvedrila!

Vlada Zedinjenih držav prekinila diplomatične odnose z Bolgarijo

Vogeler obsojen na 15 let ječe

VOGELER Obsojen o udelec
BUDIMPEŠTA, 21. feb.—Ameriški businessman Robert A. Vogeler je danes bil obsojen na 15 let zapor, ker da se je na Madžarskem ukvarjal z vohunštvom in sabotažo.

Madžarska sodnija je istočasno obsodila na smrt dva madžarska državljana, ki sta bila Vogelersova soobtožena. Na smrt obsodena sta: bivši ravnatelj ameriške družbe International Telephone and Telegraph Co. Imre Geiger in bivši šef oddelka madžarskega zunanjega ministrstva Zoltan Rado.

Angleški pomočnik Vogelersa Edgar Sanders je bil obsojen na 13 let ječe. Dalje so bili obsojeni rimsko-katoliški duhovnik Rev. Istvan Justh in knjigovodja Standard Co. Kelemen Domokos na 10 let ječe. Bivša grofinja Edina Doery pa je dobila pet let zapor.

Predsednik sodnije je obenem ukazal zaplembo vsega premoženja Vogelersa in Sandersa na Madžarskem. Oba bosta izgnana iz Madžarske, ko bosta odslužila kazen.

Vogeler in ostali obtoženci so priznali, da so po navodilih ameriške obveščevalne službe zbirali podatke o ekonomskih in industrijskih tajnah Madžarske, da so sabotirali produkcijsko zmogljivost Standard Oil Co. in ovirali pošiljke iz Madžarske v Sovjetsko zvezo in ostale dežele vzhodne Evrope.

Zedinjene države obsojajo obravnavo

WASHINGTON, 21. feb.—Državni oddelek je danes napadel obravnavo in obsodbo ameriškega businessmana Vogelersa.

V izjavi je med ostalim rečeno, da je ta obravnavo krivična, da niso bili predloženi zadostni dokazi in da je bila polna potvorbe. Državni oddelek je obljubil, da bodo vse laži in potvorbe izpostavljene.

Vogeler bo vložil priziv proti obsodbi

BUDIMPEŠTA, 22. feb.—Obsojeni ameriški businessman Vogeler bo vložil priziv proti obsodbi na 15 let ječe.

ŠPANSKI ČASTNIKI V ZAPADNI NEMČIJI

MADRID, 19. feb.—Skupina visokih španskih častnikov je danes odpotovala v ameriško okupacijsko zono Nemčije. Španski častniki bodo pregledali vojaške instalacije v zapadni Nemčiji.

Poškodovan od avta

Mr. Frank Mervar iz 893 E. 144 St. se nahaja v Collinwood Clinic bolnišnici na E. 152 St., kamor je bil odpeljan pred nekaj dnevi potem, ko je bil poyožen od avta na E. 140 St. Ob času nesreče se je nahajal na potu na delo. Prijatelji ga lahko obiščejo, mi mu pa želimo, da bi čim prej okreval!

Naročajte, širite in čitajte
"Enakopravnost!"

WASHINGTON, 21. feb.—Zedinjene države so danes prekinile diplomatične odnose z Bolgarijo in odpoklicale iz Sofije ameriškega ministra Donalda R. Heatha ter ostale diplomatične predstavnike.

Sklep ameriške vlade je sledil, ker bolgarska vlada ni umaknila svoje zahteve, da se odpokliče Heatha, ki je bil večkrat omenjen v bolgarskem tisku, češ da se ukvarja z vohunštvom.

Bolgarski vladi je bila obenem poslana zahteva, da umakne iz Washingtona svojo diplomatično misijo, katero vodi vršilec poslov dr. Peter Voutov.

To je prvič po vojni, da je ameriška vlada prekinila diplomatične zveze z eno tujo državo. Ameriški sklep je bil poslan v Sofijo že včeraj, medtem ko je bil Voutov danes povabljen v Državni oddelek, kjer so ga obvestili o sklepu ameriške vlade.

V notri Državnega oddelka je rečeno, da so Zedinjene države prišle do spoznanja, da je nemogoče vsled sedanjega stališča bolgarske vlade, da bi ameriški minister in njegov štab ostali v Bolgariji.

"Prijaznost se je težko moglo pričakovati, ko so bolgarski uradniki in kontrolirani tisk stalno obsojali in žalili Zedinjene države in ko je bolgarska vlada kršila svoje obveze v mirovni pogodbi, prezirala resolucije Združenih narodov in podpirala oborožene akcije v Grčiji," je med ostalim rečeno v notri Državnega oddelka.

Pet Bolgarov aretiranih zaradi vohunstva za ZD

SOFIA, 21. feb.—Bolgarske oblasti so danes aretirale pet bolgarskih državljanov, ki da so se ukvarjali z vohunštvom v prid Zedinjenih držav. Aretirani Bolgari, od katerih sta dva bivša uposlenca ameriške legacije, so obtoženi, da so ameriški obveščevalni službi izročali tajne politične, ekonomske in vojaške podatke.

Obtožbe proti skupini Bolgarov so bile objavljene v sofijskih

časopisih pod naslovom: "Legacija Zedinjenih držav v Sofiji—Center zarot in vohunstva proti ljudski republiki Bolgariji."

Domače vesti

Sestanek odbora

Nocoj ob 7:30 uri se vrši važen sestanek odbora krožka št. 1 Prog. Slovenk v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Odbornice se prosi, da se udeležijo v polnem številu.

Na operaciji

Mrs. Frances Macek iz Char-don, Ohio, se nahaja v Five Points kliniki na E. 152 St., kjer se je morala podvreči operaciji. Obiski niso dovoljeni za par dni. Želimo ji skorajšnja okrevanja!

25-letnica poroke

Včeraj sta obhajala občo poznana Mr. in Mrs. Louis Oswald iz 17205 Grovewood Ave. 25-letnico njiju srečnega zakonskega življenja. Ob tej priliki se je vršila majhna zakuska za domače in ožje prijatelje na domu slavlencev. Mr. in Mrs. Oswald vodita že dolgo vrsto let uspešno grocerijsko trgovino in mesnico na omenjenem naslovu. Slavlencema čestitamo in jim želimo še na mnoga leta zdravja in sreče!

Zaroka

Zaročila sta se Mary Ann Zele, hčerka poznane Mrs. Anna Zele iz 21086 Arbor Ave., Euclid, O., in Mr. Allen Bassett ml., sin Mr. in Mrs. A. H. Bassett st. iz 1507 Clubside Dr., Lyndhurst, O. Oba zaročenca sta graduirala iz Euclid Central High šole, in zaročeneec sedaj pohaja univerzo v Cincinnati, kjer študira inženirstvo. Bilo srečno!

Evropa bo tudi po letu 1952 potrebovala ameriško pomoč, meni državni tajnik Acheson

WASHINGTON, 21. feb.—Državni tajnik Dean Acheson je danes opozoril kongres, da bodo zapadno-evropske države potrebovale ameriško pomoč tudi po letu 1952, ko se bo končal štiri-letni Marshallov načrt.

O pomoči, ki jo bodo zapadno-evropske države potrebovale po letu 1952, se je dosti govorilo v preteklosti, toda to je prvič, da je neki član vlade to uradno priznal.

Državni tajnik je tudi opozoril, da Rusija kaže "naraščajoči pogum" pri svojih "načrtih za svetovno dominacijo."

Acheson ni omenil, koliko pomoči bodo evropske države potrebovale po letu 1952, pač pa je le opozoril, da bodo Zedinjene države morale še vnaprej pomagati zunanjim državam.

Doslej so v okviru Marshallova načrta v teku treh let Zedinjene države potrošile blizu \$12,000,000,000. Sedaj pa v kongresu razmotrivajo o zakonski

predlogi za nadaljnih \$3,100,000,000, da bi se krilo stroške četrtega leta Marshallova plana. Mnogi senatorji in člani poslanske zbornice predlagajo, da se gornjo vsoto, ki jo pripo-roča vlada, zniža za \$1,500,000,000, ker čuti, da se vlada pogreza v prevelik deficit.

Acheson je nastopil kot priča pred skupnim odborom senata in poslanske zbornice za zunanje odnose, kjer so mu zastavili številna vprašanja. Na vprašanje, če bo kdaj konec ameriški pomoči zunanjim državam, je odgovoril:

"Ne, ne verujem, da bo vsa ameriška pomoč končala za svet in sigurno za nekatere dele Evrope po letu 1952."

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

KRAMLJANJA V PRESTOLNICI

(Piše: John A. Blatnik, član kongresa)

Krompirjeva politika: Dne 30. januarja je tajnik poljedelskega oddelka Brannan povedal v senatnem pododboru za poljedelstvo, da bomo morali zavreči ali pa pustiti, da segnje 50 milijonov mernikov krompirja, če kongres ne bo našel druge rešitve. Količina 50 milijonov mernikov pomeni eno tretjino mernika za vsakega moža, ženo in otroka v Zedinjenih državah. Ta surplusni krompir je kupila vlada po ceni \$70,000,000 in ga shranila v začasnih skladiščih v okviru programa za podpiranje cen, ki je bil odobren v 81. kongresu.

To je pošastna stvar, če že ne odprto zločinstvo, uničevati živež v času, ko so mnogi Američani slabo hranjeni in ko milijoni Evropejcev in Azijcev stradajo. Kakšno je pojasnilo za to pošastnost? Kdo je kriv?

Poljedelskega tajnika Brannana se sigurno ne more dolžiti tega obžalovanja vrednega položaja. Spominjate se, da je Brannan lani zahteval od kongresa, naj sprejme zakone, ki bi skrbeli za poljedelske surpluse. Takrat je predlagal Brannanov farmerski načrt, po katerem bi vlada prenehala kupovati in shranjevati pridelke, ki se kvarijo—krompir, jajca, meso, maslo, sadje in zelenjavo. Namesto tega bi se takšne pridelke prodalo na odprtih trgih in če bi cena, ki jo farmerji prejema, bila pod produkcijskimi stroški, bi vlada plačala razliko med stroški produkcije in tržno ceno.

Po Brannanovem načrtu bi živež, ki se kvari, bil prodan in uporabljen, ker bi se odjemalci koristili s padajočimi cenami, ki jih povzročajo višek pridelkov, medtem ko bi se istočasno farmerjem zagotovilo ceno produkcije.

Obstojajo dokazi, da je republikanska južnokratska koalicija, ki je porazila Brannanov poljedelski načrt, odgovorna za uničevanje živeža, v času, ko ljudstvo strada. Poglejmo na dejstva in naj dejstva govorijo.

Lani je kongresni odbor za poljedelstvo podal ugodno poročilo o Pace-Brannanovi zakonski predlogi, H. R. 5345, ki je modernizirala program za podpiranje cen in zagovarjala poskusno plačanje produkcijskih stroškov za tri vrste živeža, ki se kvari. Takrat je stopila v akcijo republikansko-južnokratska skupina. Pred samimi debatami so republikanski voditelji začeli deliti okrožnice vsem republikanskim kongresnikom, v katerih je rečeno:

Na vsakega republikanskega senatorja, ki stoji na lastnih nogah in kaže znake življenja ter ni pod ukazom zdravnikov, se računa . . . da bo pripravljen glasovati o tej važni in dalekosežni predlogi. MI MORAMO PORAZITI BRANNANOVO ZAKONSKO PREDLOGO. TO LAHKO STORIMO, ČE SE BODO VSI REPUBLIKANCI OPRIJELI DELA."

V teku kongresnih debat so republikanci in njihovi južnokratski bratje prav gotovo "bili na delu." Solidarno so se združili, da bi z glasovanjem porazili Pace-Brannanovo predlogo in jo zamenjali z Gore amendmentom, ki je zamenjal Brannanovo predlogo za živež, ki se kvari. To je bilo posamezno glasovanje in zapisniki pričajo, da je celotna republikanska delegacija iz Minnesote glasovala proti Pace-Brannanovi predlogi in za Gore amendment. V nasprotju pa je celotna DFL delegacija iz Minnesote (kongresniki Marshall, Wier, McCarty in jaz) glasovala za Pace-Brannanovo predlogo in proti Gore amendmentu. Zato pravim, naj govorijo zapiski.

Ce bi se sprejelo Pace-Brannanovo predlogo, bi sedanji višek krompirja jedli ameriški odjemalci po zelo nizkih cenah, farmerji pa bi prejeli prav toliko denarja. Ker pa je po želji republikancev, davkoplačevalci plačujejo za vladni nakup surplusnega krompirja samo zato, da bi videli kako se ga uničuje.

Na žalost, podoben položaj se razvija z ozirom na ostali živež, ki se kvari. Vlada je kupila 100 milijonov funtov surplusnega masla in ga še vedno kupuje—toda nobenih sredstev ni, da bi se to maslo izročilo ljudem, ki bi ga lahko rabili. To velja tudi za jajca, katerih ima vlada tudi v ogromnih količinah, kakor za ostale pridelke.

Vse to kaže na potrebo, da se takoj sprejme Brannanovo predlogo za poljedelstvo in potom njenih formul za doplačitev produkcijskih stroškov zagotovi istočasno visoke dohodke farmerjem, odjemalcem pa dobrote nižjih cen in priliko, da se porabi vse, kar pridelujemo.

UREDNIKOVA POŠTA

Šesti izkaz knjižne kampanje Progresivnih Slovencev

Po \$50 so prispevali: Clevelandka Federacija SNPJ in krožek št. 8 Progresivnih Slovencev, West Allis, Wis.

Po \$25 so prispevali: Podružnica št. 56 SANSa, West Allis, Wis., krožek št. 16 Progresivnih Slovencev, Strabane, Pa., Federacija SNPJ za zapadno Pennsylvanijo, Circle št. 9 Progresivnih Slovencev, Chicago, Ill.

Po \$20: Federacija društev SNPJ, Milwaukee, Wis. Slovenski socialistični klub, št. 49, \$15, Cleveland, Ohio.

Po \$10 so prispevali: Dom zapadnih Slovencev, Cleveland, O., Klub št. 18 JSZ, Neimenovan, Cleveland, O., krožek št. 10 Progresivnih Slovencev, Tire Hill, Pa.

Po \$5 prispevali iz Clevelanda: Leo in Viki Poljšak v spomin pokojnega Andy Bogataja, Mladinski pevski zbor SDD, Collinwood, Mr. in Mrs. Luka Slejko; podružnica št. 54 SANSa, South Chicago, Ill., Josephine Odar, Canton, O., John in Tončka Simiči, Miami, Fla., v spomin pokojnega Jožeta Terbižana in Mary Slejko; Vence Palcich, Greensburg, Pa.

Po \$2 iz Clevelanda: John Rome, John Zupan, Frances Lah.

Uršula Zattic, Springfield, Ill., \$1.

Nabiralna listina Alice Mirtich iz West Parka, O.: Društvo Delavec, št. 257 SNPJ \$10; Mr. in Mrs. Andrew Mirtich in Rose Mlakar, po \$5; Steve Brodnik, \$3; Josie Gabriel, \$2. Po \$1: Rose Kovach, Anne Kosak, Celia Kathrein, Theresa Tagliaferro, Stanley Gabriel, Elizabeth Gabriel, Joe Cukayne, Joe Blatnik, Jakob Vidmar, Lois Sinkovec, Joseph Sankar, Max Oblak, George Santa, John Sinkovec, Steve Brodnik Jr., Josephine Bizjak, Anne Klun, Pauline Gorsek, Anna Maletic, Antonia Kostrevec. Skupaj \$45.

Nabiralna listina Jennie Dagarin, Cleveland, O.: Louis Dular \$1.50. Po \$1: Rose Jurman, Vincent Jurman, Helen Mikuš, Valentin Kovačič, Andy Ruzic, John Mikuš, Jennie Dagarin. Po \$50 centov: John Taučar, Anton Podobnik, Anton Zalaznik, John Pogorelec, Mary Novak, Mike Panič, John Trinko, Victor Plavecich; Louis Kocjan 10 centov. Skupaj \$12.60.

Skupaj v tem izkazu \$374.60. Prejšnji izkazi \$1,777.25. Skupno z današnjim izkazom \$2,149.85.

V imenu Progresivnih Slovencev iskrena hvala vsem prispevatelem. Za prosvetni odbor:

Vida Shiffer, predsednica; Josephine Petric, tajnica; Victoria Poljšak, blagajničarka, 1114 E. 169 St., Cleveland 10, O.

Plesna veselica Clevelandске federacije SNPJ

V soboto 25. februarja ob 8. uri zvečer se vrši plesna veselica clevelandске federacije SNPJ v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Federacija je centrala vseh društev SNPJ v Clevelandu in zato je tudi dolžnost vsega članstva, da se te veselice udeleži. Igrala bo izvrstna Vadalova orkestra različne valčke, ki bodo dostopni za stare in mlade. V prizidku pa boste postreženi z dobrotami, ki vam jih bodo pripravile kuharice in točaji vam bodo postregli z različno pijačo. Srečali se boste tudi s svojimi prijatelji in znanci in se z njimi skupno zabavali ter uživali nekaj ur veselja časa.

Clevelandska federacija ni samo po imenu, ampak tudi po dejanjih napredna. Finančno pomaga vsem naprednim strujam in skrbi tudi za mladinske krožke, da se razvijejo in aktivno de-

luje za porast članstva v SNPJ. Zato apelira na vse članstvo in druge rojake, da se te veselice udeleže v polnem številu, da nam z vašo navzočnostjo pripomorete delovati še za v bodoče. Na svendenje v soboto zvečer!

Odbor.

Poročilo Progresivnih Slovencev

Že več mesecev se vežbajo igralci, kateri nastopijo prihodnjo nedeljo v igri "Vida Grantova." Igra bo prvič podana na naših odrih. Florence Jeraj-Slabby je rekla, da še ni igrala v tako lepi in ganljivi igri. Vsi igralci so naši najboljši talenti. Zato rej ni nobenega dvoma, da ne bo avditorij Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. v nedeljo 26. februarja napolnjen do zadnjega kotička. Požurite se, da si nabavite vstopnice pravočasno. Vsem, kateri se boste udeležili krasne igre "Vida Grantova," katero vprižori glavni odbor Progresivnih Slovencev, vam bo ostal ta dan v spominu mnogo časa.

Knjižna kampanja jako lepo napreduje. Kljub temu, da so naša dekleta sedaj zelo zaposlena s prireditvijo, pa jih vseeno knjižna kampanja ne ovira. Mili petek je bil sklican sestanek glede pakiranja knjig. Moralo se je zgodaj prekiniti z delom, ker so mestne luči ugasnile. Se bo zopet nadaljevalo s pakiranjem prihodnji teden. Kupilo se je precejšnje število novih knjig. Prejeli smo od zadnje pošiljave veliko rabljenih knjig. Blagajničarka Viki Poljšak z velikim veseljem naznanjuje vedno naraščajočo vsoto za knjižno kampanjo. Če želite kaj prispevati za književni sklad, pošljite na Victoria Poljšak, 1114 E. 169 St., Cleveland 10, Ohio.

Tudi pri našem krožku št. 1 je še vedno kampanja za nabavo orglic za slepo mladino v Ljubljani. Orglice bodo več stale kot se je prvotno domnevalo. Ako kdo želi darovati za sklad za nabavo orglic, naj pošlje vse prispevke na našo tajnico Mary Vidrich, 15718 Grovewood Ave., Cleveland 10, Ohio.

Theresa Gorjanc.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

AMERIŠKA IN EVROPSKA OZNAČBA MER

Pri čevljih je razlika v označbi 3 1/2 do 33 točk, ki jih je treba odšteti od evropske mere, bodisi pri moških ali pri ženskih čevljih.

Na primer: če vam pišejo, da želijo čevlje št. 39, to je ameriška mera 6 in pol, št. 40 je 7. št. 41 je 8, št. 42 je 9, št. 43 je 10, št. 44 je 11.

Ženski čevlji so navadno manjši nego gornje mere. Tako bi na primer: št. 38 bila št. 6, 37 št. 5, 36 št. 4.

Ženske obleke: št. 40 je ameriško 32; 42 je 34; 44 je 36; 46 je 38; 48 je 40 itd., vedno za 8 točk manjše od evropske mere.

Enako je pri deklicah drugačna evropska mera. Št. 38 je ameriško 12; 40 je 14; 42 je 16; 44 je 18 in 46 je 20.

Pri moških oblekah pa se začenja v Evropi z št. 42, kar je v Ameriki 33; 44 je 34; 46 je 36; 48 je 38; 50 je 39; 52 je 41; 54 je 43 in 56 je 44. (Se vrti med 10 in 11 točk razlike.)

Moške srajce: št. 35 je ameriško 13 in pol; 36 je 14; 37 je 14 in pol; 38 je 15; 39 je 15 in pol; 40 je 15 1/2; 41 je 16; 42 je 16 in pol in 43 je 17.

SREBRO IZ GLINE

Jugoslavijo so še nedavno imenovali kmetijsko deželo. Nekateri so tudi govorili o nji kot o deželi gozdov. Dandanes pa bi bili že v zadregi, kako bi jo naj označili zaradi njenih velikih zakladov, kakršnih nimajo mnoge neprimerno večje dežele.

Sodijo, da ima največ boksita Francija, saj se boksit celo imenuje po francoskem kraju Les Baux v južni Franciji. Vendar ga ima še več Guayama. Kljub temu bi smeli Jugoslavijo imenovati deželo boksita.

Največ aluminija proizvajajo Združene države Amerike. Njihova ležišča boksita pa so tako majhna, da bi jih izrabili že v dveh letih spričo velike proizvodnje aluminija. Na drugem mestu na svetu po proizvodnji aluminija je Kanada. Uvažati pa mora vso aluminijevo rudo. Norveška, Švica, Anglija in še nekatere dežele, ki imajo največ električne energije, kar pomeni, da bi mogle najlažje pridobivati aluminij, nimajo boksita. Večina dežel na svetu je brez aluminijeve rude.

Aluminij ima velikansko večino

Mnoge dežele so brez aluminija, čeprav je aluminij tisto glavno gradivo, iz katerega je zgrajen svet. Svet sestavljajo prvine, ki jih je 92. Med njimi je na Zemlji največ kisika, skoraj polovico (49,58%). Na drugem mestu je silicij, ki je nad četrtino (26,39%). Med kovinami pa je na prvem mestu aluminij (Al), saj ga je 7,85% zemeljskih sestavin. Na drugem mestu med kovinami je železo. Aluminij in železo imata torej velikansko večino med kovinami.

Se v začetku prejšnjega stoletja niso niti kemiki vedeli, kakšen je prav za prav aluminij. Zaman so si prizadevali, da bi pridobili kemično čisti aluminij. Vedeli so samo, da je na Zemlji ogromno aluminija, ki ga pa čistega niso še videli.

Leta 1808 sta se kemika Anglež Davy in Šved Berzelius zaman trudila, da bi iz zemlje izločila čisti aluminij. Šele leta 1825 je danski kemik in fizik H. Ch. Oerstedt pridobil trohico aluminija, ki pa še ni bil popolnoma čist. Sloviti nemški kemik A. Wohler je leta 1827 prvi pridobil večje količine čistega aluminija. Tako so končno ugotovili, da je ta kovina sivkasto-srebrna.

V blatu in dragem kamenju

Aluminij se druží z blatom, rjavo glino, rdečo ilovico, vsebuje ga rdeči in beli boksit, razen tega pa je vsebina skoraj vseh vrst draguljev. Aluminij je najbližji sorodnik rubinov in safirjev. Korund je aluminijeve rudnina. Kemično čisti korund je spojina aluminijev trioksid (Al₂O₃). Orientalski smaragd,

di, topaz, safir in rubin — to je korund v raznih oblikah. Ti dragulji so zelo trdi, le malo mehkejši od demantov, medtem ko je znano, da je aluminij precej mehka kovina. Navadne vrste korunda uporabljajo kot smirek za čiščenje in glajenje kovin in lesa.

Kaj pa je boksit?

Aluminija seveda ne pridobivamo iz draguljev, iz mineralov, kakršni so korund. Aluminijeve surovine je boksit. To je tista rdečkasta zemlja, ki pokriva prostrane površine v Istri, Dalmaciji, Liki in Hercegovini. Precej boksita pa je tudi v Črni gori. Tam je razen rdečega boksita tudi mnogo belega, ki pa prejšnje čase niso znali ceniti, dandanes pa iz njega prav tako uspešno pridobivamo aluminij.

Glavna sestavina boksita sta aluminijev oksid in voda. To se pravi, da je boksit mešanica aluminija, kisika in vode. V njem je seveda še več vrst drugih sestavin, toda majhen odstotek. Tako je n. pr. v boksitu tudi železo, ki je pri pridobivanju aluminija kot sestavina rdečega blata postranski izdelek. Toda železo je treba izločiti iz blata. Razen tega boksit vsebuje zelo redko in dandanes v jeklarstvu skoraj nepogrešljivo kovino vanadij. Pri nas so odkrili postopek za pridobivanje dragocenega vanadija iz boksita.

"Zadnji čudež tehnike"

Se pred sto leti je bil aluminij v svetu tehnike le senzacija — redka, z največjimi težavami pridobljena kovina. Leta 1854 je francoski kemik St. Claire Deville odkril industrijsko pridobivanje aluminija. Aluminij se je pocenil na desetino prvotne cene. Na svetovni razstavi v Parizu 1855 je vzbujal največjo pozornost kot "zadnji čudež tehnike". Imenovali so ga "srebro iz gline". Vendar aluminij tedaj še ni imel večjega pomena v tehniki in industriji. Nekateri strokovnjaki so mu napovedovali veliko prihodnost, pravilo pa ga ni mogel še nihče oceniti. Treba je bilo še najti način, da bi ga pridobivali čim ceneje.

Elektrika je odprla aluminiju zmagovito pot

Aluminij je nastopil svojo zmagovito pot šele tedaj, ko mu jo je odprla elektrika. Elektrotehnika je bila v prejšnjem stoletju še na začetku svojega razvoja. Eden največjih fizikov, ki je odkrival zakone elektrike, Mihael Faraday, je živel od leta 1791 do 1867. Faraday je imenoval vodne raztopine kislin, baz in soli kot prevodnike električnega toka — elektrolite. Kemični proces, razkroj snovi v elektrolitični raztopini se zato imenuje elektroliza. Brez elektrolize bi aluminij ne zmagal v

tehniki se ne uvrstil med najpomembnejše kovine. Leta 1854 je nemški kemik E. W. Bunsen odkril, da je aluminij mogoče pridobivati z elektrolizo iz raztopljenih surovine. To pomeni: aluminijevo surovino, boksit, je treba raztopiti, potem pa iz nje z elektrolizo izločiti aluminij. Da pa to ni tako preprosto, kakor je mogoče povedati, sprevidimo iz tega: industrijsko pridobivanje aluminija z elektrolizo sta v industrijskem, večjem obsegu šele leta 1886 uvedla Američan Ch. M. Hall in 1887 Francoz P. Herault, ki sta naredila primerno industrijsko električno peč za elektrolizo.

Lužni kamen, kriolit, premoški koks in elektrika . . .

Samo električna peč bi bila mnogo premalo za proizvodnjo aluminija. — Industrija aluminija se je mogla razviti šele v novejši dobi, ko je zelo razvita tudi proizvodnja električne energije. V deželah, kjer imajo mnogo cenene električne energije, to se pravi, kjer imajo na pretek vodnih sil, ki jih izkoriščajo močne hidrocentrale, se more razviti močna industrija aluminija. Zakaj za tono aluminija potrebujemo okrog 22,000 kilovatnih ur električne energije.

Industrija aluminija pa se more razviti v deželi, ki ima razen obilja električne energije tudi bogata premožnja ležišča. Dvakrat več premožja kakor boksita potrebujemo za tono aluminija, to se pravi okrog osem ton; za tono aluminija potrebujemo štiri tone boksita; za boksita pridobimo dve toni gline. Nadalje potrebujemo še 80 kg kriolita, ki je tudi aluminijev mineral. V zvezi s tem je treba še 600 kg elektrodnega kokska. Pomembna pomožna surovina pa je še lužni kamen ali kavstična soda. Vse to potrebujemo za tovarno aluminija za zapleten kemični proces — spreminjanje boksita v glinico in izločanje aluminija iz glinice.

Tudi brez plinarne ni aluminija

Kaj je tovarna aluminija? Neke vrste kombinat, več kemičnih tovarn, ki so med seboj povezane in se izpolnjujejo. Za tovarno aluminija dela posebej kemična tovarna, ki izdeluje kavstično sodo (lužni kamen) kot pomožno surovino. Druga kemična tovarna je plinarska. Navadno je oddelek tovarne aluminija. V tovarni potrebujemo zelo mnogo plina za topljenje rude. Plinarska pa seveda porabi mnogo premožja. Ker je tovarna aluminija zelo velik potrošnik električne energije in plina (premožja), jo kaže zgraditi čim bližje virom energije — blizu hidrocentral in premožnikov. Zato pa bodo v drugi petletki zgradili tovarno aluminija v okolici Mostara, ker je tam blizu Jablanica, kjer gradijo močno hidrocentralo. Blizu so tudi bogata premožja.

(Dolje na 3. strani)

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.

ME 7200

NICK POPOVIC, predsednik

SREBRO IZ GLINE

(Nadaljevanje z 2. strani)

govna ležišča. Prav tako velikega pomena je, da je Mostar v središču bogatih ležišč izvrstnega boksita. Ugodni pogoji za razvoj industrije aluminija so tudi v Črni gori, kjer se razprostirajo samo plasti belega boksita na površini 70 kv. km. Tretjina svetovne proizvodnje boksita — v Jugoslaviji

Še leta 1900, torej pred pichim polstoljetjem, je znašala svetovna proizvodnja aluminija komaj 8000 ton. Aluminij je torej kovina sedanosti, zakaj industrijska proizvodnja se je bolj razvila šele v zadnjih desetletjih. L. 1910 je svetovna proizvodnja aluminija znašala komaj 44.000 ton. Pred prvo svetovno vojno se še ni razvilo letalstvo. Razvoj proizvodnje aluminija je odvisen ne le od napredka kemije in elektrotehnike v zadnjih sto letih, temveč tudi od razvoja letalstva, avtomobilske industrije, ladjedelništva, strojne industrije itd. Leta 1927 je znašala svetovna proizvodnja aluminija 206.000 ton. Čez deset let, ko je v Jugoslaviji — v Lozovcu pri Šibeniku — začela obratovati prva tovarna aluminija, so na vsem svetu izdelali 540.000 ton "srebra iz gline". L. 1938 so v Jugoslaviji nakopali 405.000 ton boksita, v Istri pa 351.000 ton. Na vsem ozemlju sedanje države je proizvodnja boksita torej znašala 756.000 ton ali tretjino svetovne produkcije. — Veliko večino boksita so izvozili. Prodajali so ga po 160 din tona, medtem ko je bil aluminij na svetovnem trgu po 16 do 20 din kg (16.000 do 20.000 din tona). Stara Jugoslavija je torej prejela le 3 do 4% vrednosti iz rude, (ki jo je izvozila) pridobljenega aluminija.

Hiše iz blata in aluminija

V kamniti dobi je človek živel v podzemskih jamah; v poznejših dobah je poznal bolj človeška zavetišča. V železni dobi si je postavljali hiše iz blata. Pred nastopom dobe aluminija pa je uporabljal železo kot gradivo — Eiffelov stolp, ameriški nebotičniki, strešne konstrukcije industrijskih poslopij skoraj po vsem svetu, železni mostovi itd. V dobi aluminija pa gradimo — aluminijaste hiše. Med drugo svetovno vojno je proizvodnja aluminija narasla že na 2 milijona ton na leto. Sanho v Ameriki je znašala približno milijon ton. Zato je bilo mogoče že začeti izdelovati prenosne, zložljive (montažne) aluminijaste hiše. Takšno hišo je mogoče sestaviti v nekaj urah. V tem se kaže velikanski tehnični razvoj človeštva — od glinastih koč do proizvodnje aluminija iz gline in do aluminija.

stih hiš. V aluminijastih hišah je lahko tudi pohištvo aluminijasto. Iz aluminija pa dandanes izdelujejo tudi okna in vrata (podboje), ostrešja itd. za "navadna", nekovinska poslopja. Tanki listi aluminija so izvrstno izolacijsko sredstvo za oblogo zidov. Aluminijaste cevi pa uporabljajo tudi v gradbeni stroki kot nosilne stebre stavbnih odrov. Aluminij je torej prodrl tudi v gradbeno stroko, ne le v strojno tehniko, letalsko industrijo, elektrotehniko, industrijo vagonov in lokomotiv itd.

Od boksita do duralumina

To je dolga pot. Najprej je treba boksit nakopati. Iz skladišča roma v sušilnico. V Strnišču bo sušilnica 30 m nad zemljo, torej v višini devetega ali desetega nadstropja. Rudo bodo prenašale dvigalne naprave — transporterji. Iz sušilnice bo ruda spet napravila pot navzdol, v mlin. Tja bo prispela že žgana. V mlinu je bodo zmleli v drobno moko. Moka pride v velike kotle, ki se imenujejo avtoklavi. — V kotlih rudo razkrojijo s sodo, (lužni kamen). Razkrojena snov, rdeče blato ali natrijev aluminat, gre skozi filter. Potem se z mešanjem in hlajenjem izloči glinica. Glinica ima enako kemično sestavo kakor korund — dragulji — aluminijev oksid: (Al₂O₃). Da dobijo iz nje aluminij, morajo še izločiti kisik. To dosežejo z elektrolizo. Glinica je bel prah, podoben mavcu. V pečeh za elektrolizo, (ki bodo v Strnišču okrog 100m dolge) bo elektrika s pomočjo koksovih elektrod in kriolit opravila svoje delo — ločila bo kisik od aluminija.

Aluminij se je visoko povzpел

Kakor so bila prejšnje stoletje neznana lgtala, tako tudi tedaj ni mogel nihče vedeti, da se bo aluminij že v nekaj desetletjih povzpел nad številne kovine. Povzpел se je visoko v dvojnem pomenu besede, saj je prav za prav letela kovina, ki visoko leti. Zaradi svoje lahkote se je hitro uveljavil v letalstvu. Toda sam je premehek. Drugim kovinam prispeva svojo lahkoto, trše in težje kovine ga požlahtnjujejo.

Polopnoma čistega aluminija v tehniki mnogo neuporabljajo. Ko ga spojijo z bakrom, magnezijem, ki je lažji kakor alu-

minij) in cinkom, nastane duralumin, izvrstna zlitina za motorje in stroje, zlasti v letalstvu. Zelo ga uporabljajo v ladjedelništvu, v tovarnah lokomotiv in vagonov, v elektrotehnični in kemični industriji. Aluminij tehta le tretjino specifične teže železa, magnezij pa komaj 22%. Zato je mogoče zlitine, ki so za polovico lažje od železa, z velikim pridom uporabiti v prometu. Tako je n. pr. mogoče vlak ob enako močni lokomotivi podaljšati za dvakratno dolžino, če uporabljamo za vagon namesto železa aluminijeve zlitine. Nove zlitine, ki jih je omogočil aluminij, bi smeli imenovati — prometne, ker imajo za promet največji pomen. Cela vrsta jih je še razen duralumina in nestrokovnjaki jih pogosto ne poznajo niti po

imenu: bondur, aldur, aldrej, hidronalij, mangal, hedat, alumin, zmes aluminija, mangana in silicija, (ki ni kovina). Silumin je mogoče tudi kaliti. Podobna sta alpaks in birmasil. Uporabljajo jih za motorje in v ladjedelništvu. Izvrstna zlitina je tudi antikorodal, zmes aluminija, magnezija, silicija in mangana.

Brez elektrike ni aluminija, brez aluminija ni elektrike

Aluminij je dobil pomen v industriji, ko je bila omogočena predelava glinice v električnih pečeh. Tedaj se je tako pocenil, da je mogel začeti tekrovati z drugimi kovinami. Najprej se

je morala razviti elektrotehnika, da se razvila tudi industrija aluminija. Potemtakem je elektrika rodila aluminij za industrijske namene.

Dandanes pa se je elektrifikacija že tako razvila, da bi marsikje ne bilo elektrike, če bi ne bilo — aluminijastih vodov in če bi sploh aluminij ne nadomestoval bakra v elektrotehniki. Baker je mnogo redkejši od aluminija. Aluminij se uvršča razen bakra in srebra med najboljše prevodnike elektrike. Ležišča bakra bodo prej ali slej izčrpana. Baker ne more sam prevzemati nalog v elektrotehniki. Ob pravem času mu je priskočil na pomoč aluminij. Čeprav mora biti aluminijasta žica za daljnovode debelejša kakor bakrena, vendar tehta polovico manj. Zato niso potrebni

tako močni daljnovodni stebri. Uporaba aluminija za daljnovode se naglo širi. V Združenih državah Amerike je že 40% aluminijastih vodov. V Italiji, kjer že večina daljnovodov aluminijastih. Čeprav ima naša država precej bakra, vendar je tudi pri nas aluminij silno pomemben v elektrotehniki in elektrifikaciji.

Sedemkrat več kakor pred vojno

Potrošnja aluminija se bo pri nas zelo povečala, saj se naglo razvijajo vse industrijske stroke, ki uporabljajo aluminij ali njegove zlitine.

Leta 1951 bo naš proizvodnja glinice že sedemkrat večja kakor pred vojno — 56.000 ton. Aluminija bomo pridobili 13.000 ton (iz 26.000 ton glinice). Zato bomo mogli izvoziti 30.000 ton glinice.

Proizvodnja bo stalno narasčala in med drugo petletko bo naša industrija aluminija med najmočnejšimi v Evropi.

Aluminij in atomska energija

V resnici je aluminij kovina

sedanjosti. Prav zaradi tega bo dobil še mnogo večji pomen v prihodnosti. — Morda ga bodo tudi pridobivali še na cenejši način kakor dandanes — s pomočjo atomske energije ali vsaj z elektriko, ki jo bodo dajale elektrarne, kjer bodo uporabljali za pogon atomsko energijo.

Aluminij je že prešel v zgodovino atomske energije. Zet slavne M. Curie, ki je odkrila radij, Frederik Joliot, je s svojo ženo Ireno in našim rojakom prof. P. Savičem raziskoval razbijanje atomov. Pri poskusih so bombardirali aluminij z alfa žarki, ki so jedro plina helija; nabiti so s pozitivno elektriko. Pri tem bombardiranju je aluminij razpadel tako, da so dobili dve drugi prvini — fosfor in silicij, kemično povsem različni od aluminija. To odkritje bo morda mnogo večjega pomena v prihodnosti, ko utegne tudi razbijanje atomov postati "navadna" industrijska stroka, ne le v neposredni zvezi z uranom.

... če imate AVTOMATIČNI PLINSKI SUŠILEC PERILA!

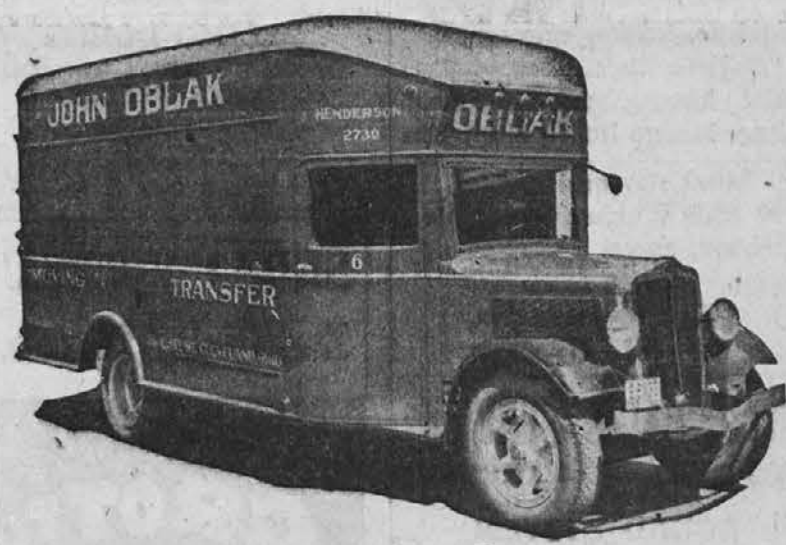
Dež ali sonce—vsak dan je perfekten za sušenje perila če imate avtomatični plinski sušilec. Vam ni treba menjati vaših načrtov na pralni dan radi vremena.

Dež ali sonce—vaše perilo se hitro posuši. Vi lahko operete ni zlikate v enem dnevu, če tako želite. Vaš dragoceni čas se prihrani za druge stvari. Vaše perilo je bleščeče-čisto, brez vsakršnega sledu prahu ali druge po zraku prinese ne nesnage. Perilo je sanitizirano—potom 190° vročine... na enak način kot napravijo bolnišnice svojo posteljnino sanitarno.

Le pomislite koliko časa si lahko prihranite—in denarja tudi, ker stane samo pol centa za vsak kup perila, ki se ga posuši s plinom!

The EAST OHIO GAS Company

TELEVISION! Watch Louise Winslow "Through the Kitchen Window!" —Mon., Tues., Wed., Thur. at 2 p. m., WNBK, Channel 4

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St.

HE 2730

ANTON INGOLIČ:

MLADA LETA

POVEST

(Nadaljevanje)

A ni še hodila pol ure, ko so ji bile noge tako težke, da se je komaj še premikala in bi najraje legla kar sredi ceste in zaspa. Tako sladka omama jo je obhajala, kakor da bi jo obkoljevala Tinetaova pisma. Za njimi pa bi se skrival on sam. Marta se je trudila, da bi odstranila pisma in ga videla, toda ni mogla, ni mogla...

"Kam greste?" Marta je pokazala proti mestu.

Tedaj so jo dvignili v kočijo. Marta se je zdela, kakor bi v sanjah stopila z gospodom in gospo v brzovlak, izstopila na Potočju in med travniki šla proti vasi, šla nekaj korakov mimo doma in gledala v temna okna Tineteve sobe, se vrnila, trkala na domača vrata, legla in zaspala med Tinetaovimi pismi.

CETRTI DEL

Ko se je Tine drugo jutro prebudil, ga je obšlo toplo in lepo. Da, doma je, v svoji sobi!

Prav tako je bila kakor pred letom. Nizka, obokana, z zeleno kmetiško pečjo v kotu in z oknom na dvorišče. Vse kakor nekdanj, iste slikarije, ista okrogla ura nad vrati, ki vodijo v sosednjo pomočniško sobo, in ista očetovala slika pred skobeljnikom nad nasprotnimi vrati. In tam v kotu visoka ozka omara, ki si jo je pred petimi ali šestimi leti sam napravil. Tam so njegove knjige.

Vstal je, si oblekel hlače in segel za omaro, kamor je preteklo jesen skril ključ.

Odklenil je omaro in šel z rokami preko knjig: Cankarjevi "Zbrani spisi", Jurčič, Tavčar, Zločin in kazni, Idiot, Vojsna in mir, Vstajenje, Romeo in Julija, Don Quinchote in še in še. Vsa njegova študentovska leta so ga pozdravila. Saj si je ves ta čas redno vsak mesec kupal vsaj eno knjigo, pa naj je bila še tako drobna in naj je bil potem tudi ves mesec brez denarja.

Stopil je h kovčegu in ga odprl.

Spet knjige. Same francoske. Moliere poleg Maeterlincka, Boileau poleg Verlaina in Voltaire ob R. Rojandu. Same broširane in slabo tiskane knjige, drugih si pač ni mogel kupiti. Vrh njih pa Prešeren, Cankarjeve "Podože iz sanj," ki jih je bil tudi vzel s seboj, mi je nekdo ukradel. Če je bil Slovenec, blagoslovljen!

Zložil jih je v omaro.

Med perilom je našel še eno, v usnje vezano.

Bile so Baudeleearjeve "Cvetke zla," pred mesecem mu jih je podarila Dora.

Tine je naglo segel po nji in jo odprl.

"Dora svojemu Tinetu!" Naslonil se je na vrata.

Tedaj je vstopila Jerica in mu prinesla kave.

"Si že vstal?"

"Saj je že čas."

"Za nas že, ki imamo delo tudi ob nedeljah.—Toliko knjig si prinesel iz Pariza?"

Tinetu je bilo hudo. Nekaj

malega bi ji bil vendar moral prineseti.

Okrenil se je k omari, da bi ne videla njegove rdečice.

Da, nikomur ni nič prinesel, niti materi!

Jerica se je nasmejela čez čas:

"Ti je bilo kaj dolgčas po Marti?"

Tine je bujil v knjige.

"Včasih."

"Kaj, samo včasih? Marti pa vedno!"

Jerica je sedla, in začela pripovedovati, kako sta z Marto ob nedeljah, ko je včasih prišla domov, posebno pa o božiču in veliki noči, govorili samo o njem; kako ji je vedno iznova morala pripovedovati vse, kar je vedela o Tinetu in ji pokazati slike, kjer je bil tudi on naslikan. Marti je bilo vedno dolgčas in tolikokrat je jokala, ker ga ni bilo! O, ona ga ima zelo, zelo rada!

Tine je pil kavo in poslušal.

Da, tu je čisto drugače! Nič fantastičnosti in ekstremov! Vse tako preprosto in iskreno. Kakor bi peli domači travniki in

njive, kakor bi prisluškoval pesmi obličev in žag. Ze se je tajalo nekaj v njem in pesem mu je postajala bližja, privlačnejša in lepša.

Ko se je oblekel in umil, ga je mati povabila:

"Pridi in pogledaj, kakšna je letošnja prireja!"

Šla sta v svinjak. Mati mu je pokazala debelo svinjo in dva prasca.

"Lepa sta," ju je Tine pohvalil in gladil po hrbtu, ko sta se povzpela proti materi.

Mati je zaprla svinjak in hotela nekaj vprašati. Tine je slutil kaj, zato je naglo krenil v kravji hlev.

Črнке ni bilo doma, že zgodaj jo je kravar odgnal na pašo. Lepa siva telička z belim čelom je ležala v kotu.

"Jo bomo obdržali, črňko pa bomo prodali, saj že komaj hodi in nima nič več zob. Oče je hotel, da bi jo bili že pomlad. Komaj sem ga pregovorila. Sedaj pa jo res moramo. Škoda je zanjo. Ta-

ko dolgo je bila pri hiši ko ti. In kako pridna je bila!"

Mati je segla po predpasnik.

Tine se je živo spomnil, kako je gonil črňko na gmajno past. Ves dan se je sama pasla, on pa je lahko sedel kje ob potoku, si delal piščalke ali rezljal vse mogoče reči, pozneje pa čital knjige.

In sedaj jo bodo prodali!

Potem sta šla na vrt.

Tedaj je mati pokazala na Luržarjevo hišo in izpregovorila:

"Tine, pameten bodi! Mlad si še, prezgodaj je zate. Tudi Marta je še mlada. Rajši se uči. Ko boš končal šole in dobil službo, pa boš lahko mislil tudi na to!"

Tine je molčal in gledal v dolgo vrsto belih in rdečih nageljnov.

Na pragu prve delavnice ga je čakal oče.

"Poglej, kaj delamo!"

Krenila sta v delavnico.

(Dalje prihodnjič).

FERDO GODINA:

BELE TULPIKE

ROMAN

(Roman je bil spisan leta 1941)

(Nadaljevanje)

Plebanuša iz Suhih gora sem videl pred seboj. Po licu mu tečejo solze. Gleda me, kot bi mi hotel reči: "Ne, niste storili prav, gospod kaplan, da ste se prosili v stran. Duhovnik mora služiti samo Bogu, v mestu tega ne bo."

Tako sta potekla dva dneva. Tretjega dne nisem vzdržal več. Komaj se je storila noč, sem šel h Krampaču.

Ves večer sem bil nemiren. Čutil sem ob sebi dekana. Njegovi sivi lasje so me pekli kot žerjavica. Dekan me je držal v kleščah.

Vso noč sem imel nemirne sanje. Ko sem se zbudil, sem bil poten. Vse po sobi je bilo razmetano, nobena stvar ni bila na svojem mestu. Zunaj je deževalo. Dolgi curki so se vlekli po šipah.

V prsih me je dušilo. Šel sem maševat. Bal sem se, da bi srečal dekana.

Pri zajtrku smo molče sedeli. Kot po navadi, je bil dekan hladen. Pričakoval sem vsak trenutek, da bo spet dvignil glavo in omenil moj snočnji obisk. Pa ni. Niti besede ni črnil o tem.

"Kje imate danes pouk, gospod kaplan?" me je vprašal. Drobil si je kruh v kavo in ni dvignil oči.

"V Petiševcih," sem odgovoril mirno, kolikor sem mogel.

"Pojdete itak z motorjem? Daleč imamo vasi," je menil mirno. Mnogo ljubše bi mi bilo,

Mirni slovenski družini se odda v najem stanovanje s 4 sobami, zgoraj.

Vpraša se na
14712 Westropp Ave.
PO 3512

B. J. RADIO SERVICE
1363 E. 45 St. — HE 3028

SOUND SYSTEM
INDOOR—OUTDOOR

Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatov

Tubes, Radios, Rec. Players
Vse delo jamčeno

Zakrajsek Funeral Home, Inc.
6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 3113

JOS. ŽELE IN SINOVI
POGREBNI ZAVOD
6502 ST. CLAIR AVE. ENdicott 0583
Avtomobili in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago.
Mi smo vedno pripravljeni z najboljšo postrežbo.
COLLINWOODSKI URAD:
452 EAST 152nd STREET Tel.: IVanhoe 3118

Za točno in zanesljivo postrežbo pri izpolnjevanju vaših listin
za DOHODNINSKI DAVEK
se obrnite na
JOHN ROŽANCE
15604 WATERLOO RD., KE 6681
v uradu Lakeland Realty Co.

laven samo zato, da sem z mirno vestjo lahko šel in da sem v svojem prostem času bil res neodvisen od dekana.

Šole je bilo konec. Težak križ mi je padel z ramen. Tudi praznikov je bilo v potednem času mnogo manj.

Vročega popoldne, prav ko sem legel, je nekdo hrupno odprl vežna vrata. Stopil je do mojih vrat in potrkal.

"Da!"

Vrata so se odprla. Plebanuš Kandič iz hrvaškega Primorja je vstopil ves nasmejan, svetel in ogorel od sonca. Kazal je velike, močne zobe in črni šop las mu je silil na čelo. Skočil sem z divana. Stisnila sva si roke.

Že nekaj let se nisva videla. Bila sva istih let. Srečala sva se prvič v Zagrebu v bogoslovju. Postala sva prijatelja. Jaz sem odšel iz Zagreba v Maribor, ker sem nameraval službovati v lavantiški škofiji, kjer je bila moja mati. On je ostal v Zagrebu. Po novi maši je takoj dobil župnijo nekje na Krasu. Pozneje sva se malokdaj srečala.

Popoldne sva se s Kandičem šla kopat. Daleč ob potoku Črncu sva šla, kjer je bila voda čista in dovolj globoka. Bil sem prej vedno bolehen, v teh časih pa, odkar sem bil v Lendavi, sem se popravil. Nekaj barve sem dobil v lica in tudi močnejši sem postal.

"Zdrav postajaš. V dobri fari si." Stopil je dol k potoku.

Pobral je ploščat kamen in pomiril tik nad vodo. Kamen je odskakoval od vode. Plebanuš Kandič se je vzravnil in zapil oči v mene. Jaz sem sedel na bregu na travi.

"Pa drugače?"

"Kako, drugače?" sem ga vprašal.

Slutil sem, kaj misli. Delal sem se hladnega in nisem pokazal, da me je s tem spravil v zadrego.

Postal sem "radoveden".

"Ne razumem te," sem dejal.

"No, če si se že kje usedel."

Preprosto je to povedal in se zopet sklonil na prod, da bi poiskal ploščat kamen.

Slutil sem, da bo to rekel. Kaj me je takrat prišlo! Neznansko sem postal radoveden, kako živi on.

Mladi Kandič mogoče tega ni vzel tako hudo.

"Nimam ničesar."

"Ničesar! Čudni ste Slovenci."

Veter je vlekel od šume preko vročega polja. Sonce je pripikalo in toliko rož je raslo po travnikih. Ob hribu se je kopala v soncu Lendava.

Nad rdečimi in črnimi strehami je trepetal zrak. Gori v hribu je rasla vinska trta. Mnogo malih, belih koč je kukalo sem od gorice v ravnino, kjer se v tej vročini ni premaknila živa duša.

Ne, zdaj se ne bi mogel ločiti od tega mesta, da mi ne bi kr-

vavelo srce. Ne stran! Bog mi pomaga.

Zrl sem v hrib. Nekdo je škropil gorice z modro galico. Lepo se je razločila poškopljena trta od nepoškopljene.

Ne vem, kaj je bilo Kandiču, da se je zresnil. Naredila se mu je globoko guba na čelu. Po pravil si je lase nazaj in gledal v vodo, nato je prišel k meni na breg.

Legel je v visoko travo. Tudi jaz sem legel. Duh tolikih rož naju je opajal. Okrog po cvetovih so brnele čebele, murni so peli, mesto je bilo daleč, za njim hrib, na nebu pa je samevalo sonce.

"Leto dni sem bil sam na Krasu," je začel pripovedovati. "Sameval sem med kamenjem in če ne bi prinesel s seboj vero v Boga, ne vem, kaj bi se zgodilo z mano. Sam, sam! Vse dneve, vse noči. Nedelja je bila dan, ko sem videl nekaj več ljudi. Pri nekih večernicah sem jo videl prvič. Srečala sva se z očmi. Od takrat nisem bil več miren. Grizel sem si za stenami ustnice, trepetal sem, boril sem se s seboj in vedno iskal med gručami njo, samo njo. Ko sem šel iz cerkve v farovž ali iz farovža v cerkev, je bilo samo eno v meni: Kje je ona?"

Pridrževal sem sapa. To je bil zame udarec. Kakor da mi je kdo razbil posodo, ki sem jo čuval vse življenje, da se je ne bi kdo dotaknil z umazano roko. Kandič — ta ubogi moj

Kandič — pa jo je razbil v trenutku, da še sam ni vedel.

Drugega dne je Kandič odšel na Hrvaško. Jaz pa sem ostal razdvojen v tem majem mestu, ki me je zgrabilo s kleščami.

Čez nekaj dni bo Bertin god. Mnogo mislim na to. Kupil sem Berti vazo iz surovega srebra.

Ze nekajkrat sem sedel pri Krampačevih poleg mlade židinj. Krampač in Brunnerjeva govorijo vedno o kupčijah. Berta ima opravka z vsem mogočim. Rahela pa me sprašuje o mojem delu. Ozke, dolge obrvi

dvigne, če ji povem kaj nenavadnega, ustnice stisne in me nepremično gleda.

Jaz bi ji pripovedoval brez prestanka. Ne čutim nobenega napora, nobene utrujenosti. Rahela me zre nepremično, sam pa ne vem, kaj se godi okoli mene.

Zdrznem se, nato zopet pripovedujem. Zrem ji v velike oči in ji pripovedujem.

Ne vem, kako je prišlo do tega, da se veselim snidenja z njo.

(Dalje prihodnjič)

DELNIČARSKA SEJA

Ameriško jugoslovan. tiskovne družbe

se vrši
V TOREK, 28. FEBRUARJA 1950
v družinskih prostorih, 6233 St. Clair Ave.
ob 8. uri zvečer
Vabi se vse delničarje na udeležbo.

Dostava vaše NOVE MODRE TELEFONSKE KNJIGE

IN RUMENIH STRANI

se prične ta teden

Dva nova telefonska imenika, vsebujoča nove vrste številke za večino telefonov v Greater Clevelandu, bosta dostavljena tekom prihodnjih dveh tednov. Številke, nahajajoče se v teh novih imenikih, NI za rabiti pred polnočjo na 4. marca. Vidne MODRE platnice imenika v abecednem redu in RDEČI TRAKOVI na obeh odlikujejo te nove knjige. Denite jih na stran in rabite vaše sedanje telefonske knjige do polnoči, 4. marca, ko vstopijo nove vrste telefonske številke v veljavo. Prav sigurno napišite vašo policijsko in ognjegasno številko na prvi strani modre knjige.

PO POLNOČI, 4. MARCA

RABITE novo MODRO knjigo v abecednem redu in rumene strani knjige z RDEČIMI TRAKOVI.

ZAVRZITE vaše sedanje telefonske imenike, da preprečite napake, ker bo večina števil, ki so v njih označene, postala nerabna na 5. marca.

Oseben telefonski imenik

za označbo večkrat rabljenih telefonskih števil je vam na razpolago na zahtevo. Rabite ga v nadomestilo stare liste osebnih telefonskih števil. Vprašajte zanj v našem glavnemu uradu, 750 Huron Road, ali pa v naši telefonski pisarni na 2012 East Ninth Street.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

for Confirmation

SENSATIONAL SALE

ON FAMOUS BROOKS WATCHES

15 JEWEL 17 JEWEL
OUTSTANDING STYLES!
JEWELLED RHINESTONES!
EXPANSION BANDS!
COME EARLY FOR BEST SELECTION!

14.95 plus 10% Fed. tax

PAY ONLY \$100 A WEEK

Never before at this all-time low price!

Men! Women! Don't miss this golden opportunity for savings on truly magnificent watches! The choice is wide, the values unbeatable. So hurry down!

BUY NOW FOR GIFT GIVING!

Frank Cerne Jewelry Co.
6412 ST. CLAIR AVE. - Phone: HE 0465